

היום נלמד בעזרת ה':

סנהדרין דף נ

(בעמוד הקודם)

למדנו במשנה - סקילה שריפה כו': הגמרא מבארת מדוע סקילה חמורה מכולם, ושריפה לאחריה, והרג לאחריה, וחנק לאחריה.

סקילה חמורה משריפה - שכן ניתנה למגדף ולעובד ע"ג וכו': המגדף את ה' והעובד ע"ז עונשם בסקילה. הגמרא מבארת שהם חטאים חמורים כי הם כנגד 'העיקר' כלומר הקב"ה בעצמו. ואם העונש על חטאים חמורים אלו הוא סקילה, סימן שסקילה היא העונש החמור ביותר.

קושיא: אדרבה שריפה חמורה שכן ניתנה לבת כהן שזינתה וכו': בת כהן נשואה שזינתה עונשה בשריפה. והחטא שלה חמור משאר חטאים, בגלל שהיא מחללת את אביה (ונוהגים בו בכיזיון).

והרי הוקש כבוד אב ואם לכבוד הקב"ה, ומכיון שבחטא זה היא גורמת נזק לאביה (שהוקש כבודו לקב"ה). מה שאין כן מגדף ועובד ע"ז שאינו גורם נזק, לכן החטא הזה חמור יותר מהם. ר"ן].

תירוץ: קסברי רבנן נשואה יוצאה לשריפה וכו': ישראלית נשואה שזינתה עונשה בחנק וישראלית ארוסה שזינתה עונשה בסקילה. אבל בת כהן נשואה שזינתה עונשה בשריפה החמורה יותר מחנק, ואילו בת כהן ארוסה שזינתה עונשה בסקילה כבת ישראל.

אנו רואים א. שארוסה חמורה מנשואה (שהרי ישראלית נשואה דינה בחנק וארוסה דינה בסקילה). ב. בת כהן חמורה מבת ישראל (שהרי ישראלית נשואה בחנק וכהנת בשריפה).

ומכך שכהנת ארוסה דינה בסקילה, אנו לומדים שסקילה חמורה משריפה. שהרי ארוסה חמורה מנשואה, ובכל אופן עונשה של כהנת ארוסה נשאר בסקילה, ואינו בשריפה כנשואה.

סקילה חמורה מסייף - שכן ניתנה למגדף וכו': כפי שביארנו למעלה. המגדף את ה' והעובד ע"ז עונשם בסקילה. והגמרא מבארת שהחומרא היא כנ"ל משום שהם כנגד הקב"ה בעצמו.

קושיא: אדרבה **סייף חמור שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת:** שעונשם בסייף, והחומרא שבחטא עיר הנדחת שהממון של אנשי העיר הולך לאבדון ואסור להנות ממנו. ואם עונשם בסייף, אם כן מיתת סייף חמורה יותר מסקילה.

תירוץ: אמרת איזה כח מרובה וכו': מי עשה עבירה חמורה יותר המדיח לעבוד ע"ז או הנידח? ודאי שהמדיח! והעונש של המדיח בסקילה. אם כן סקילה חמורה מסייף.

סקילה חמורה מחנק - שכן ניתן למגדף ולעובד עבודת כוכבים. ומאי חומרא? כדאמרן: כנ"ל.

קושיא: אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו. ומאי חומרא? שכן הוקש כבודן לכבוד המקום: הוקש כבוד אב ואם לכבוד הקב"ה. [אין הקושיא שחנק יהיה חמור מסקילה אלא שיהיה חמור כמו סקילה, תוס'].

תירוץ: מדאפקיה רחמנא לארוסה וכו': ארוסה ישראלית שזינתה אמורה לקבל עונש חמור יותר מנשואה ישראלית שזינתה, כי היא רעה לא רק לשמיים אלא גם לבריות משום שהיא פוגמת את משפחתה. ואם ארוסה מקבלת סקילה ולא חנק כנשואה, מוכח שסקילה חמורה מחנק.

שריפה חמורה מסייף - שכן ניתנה לכת כהן שזינתה. ומאי חומרא? שכן מחללת את אביה: כנ"ל.

קושיא: אדרבה סייף חמור שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת. ומאי חומרא? שכן ממונן אבד: כנ"ל.

תירוץ: נאמר אביה בסקילה ונאמר אביה בשריפה, וכו': בעונש סקילה ובעונש שריפה נאמר 'אביה' (דהיינו בנערה הממאורסה, ובבת כהן). ושריפה לומדת מסקילה בגזירה שווה (= מילה שווה) מ'אביה'. כמו שלגבי סקילה אנו יודעים שסקילה חמורה מסייף, כפי שלמדנו לעיל מעיר הנדחת (שהמדיח בסקילה והמודח בסייף). כך גם לגבי שריפה, שריפה חמורה מסייף.

שריפה חמורה מחנק - שכן ניתנה לכת כהן שזינתה. ומאי חומרא? כדאמרן: שהיא מחללת את אביה.

קושיא: אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו ומאי חומרא? שכן הוקש כבודן לכבוד המקום.

תירוץ: מדאפקיה רחמנא לנשואה וכו': מכך שהתורה נתנה לכהנת נשואה שזינתה עונש מיוחד של שריפה, שלא כמו שאר הישראליות הנשואות שעונשם חנק, אנו לומדים ששריפה חמורה מחנק.

סיף חמור מחנק - שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת. ומאי חומרא? שכן ממונם אבד.

קושיא: אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו. ומאי חומרא? שכן הוקש כו'.

תירוץ: אפילו הכי פושט ידו בעיקר עדיף: אנשי עיר הנדחת שעבדו עבודה זרה חטאו בחטא חמור יותר ממכה אביו ואמו, כי הם חטאו כנגד הקב"ה בעצמו. ולכן בהכרח שעונשם חמור מעונש המכה אביו ואמו.

למדנו במשנה - רבי שמעון אומר כו': רבי שמעון סובר שסדר המיתות הוא - שריפה סקילה חנק והרג. והגמרא מבארת את שיטתו.

שריפה חמורה מסקילה - שכן ניתנה לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא? שכן מחללת את אביה.

קושיא: אדרבה סקילה חמורה שכן ניתנה למגדף ולעובד עבודת כוכבים. ומאי חומרא? שכן פושט ידו בעיקר.

תירוץ: רבי שמעון לטעמיה וכו': רבי שמעון סובר שגם כהנת ארוסה שזינתה עונשה בשריפה כמו כהנת נשואה. והרי כהנת חמורה מישראלית. ואם התורה הוציאה את כהנת ארוסה מעונש סקילה ונתנה לה עונש שריפה, מוכח ששריפה חמורה יותר מסקילה.

שריפה חמורה מחנק - שכן ניתנה לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא? כדאמרן: שהיא מחללת את אביה.

קושיא: אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו. ומאי חומרא? שכן הוקש כבודם לכבוד המקום.

תירוץ: מדאפקיה רחמנא לנשואה בת כהן מכלל נשואה בת ישראל מחנק לשריפה, שמע מינה שריפה חמורה.

שריפה חמורה מסייף - שכן ניתנה לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא? כדאמרן: שהיא מחללת את אביה.

קושיא: אדרבה סייף חמור שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת. ומאי חומרא? שכן ממונם אבד.

תירוץ: אמרת וכי איזה כח מרובה וכו': מי עשה עבירה חמורה יותר המדיח לעבוד ע"ז או הנידח? ודאי שהמדיח! וסובר רבי שמעון שהעונש של המדיח בחנק. והרי הנידח עונשו בסייף. אם כן חנק חמור מסייף. והרי למדנו מקודם ששריפה חמורה מחנק. ואם כן אם שריפה חמורה מחנק, ודאי שהיא חמורה מסייף, שהרי חנק חמור מסייף.

סקילה חמורה מחנק - שכן ניתנה למגדף ולעובד עבודת כוכבים. ומאי חומרא? כדאמרן: שהם פושטים ידיהם בעיקר כלומר חוטאים לקב"ה בעצמו.

קושיא: אדרבה חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו. ומאי חומרא שכן הוקש כו': הוקש כבודם לכבוד המקום.

תירוץ: מדאפקיה רחמנא לארוסה וכו': כאמור ארוסה שזינתה חמורה מנשואה, משום שהיא מחללת את בית אביה. ואם עונשה של ארוסה בסקילה ועונשה של נשואה בחנק, מוכח שסקילה חמורה מחנק.

סקילה חמורה מסייף - שכן ניתנה למגדף כו': שהם חוטאים כנגד הקב"ה בעצמו.

קושיא: אדרבה סייף חמור שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת. ומאי חומרא? שכן ממונם אבד.

תירוץ: אמרת וכי איזה כח מרובה וכו': מכיון שחטאו של המדיח חמור מהנידח, והמדיח בחנק והנידח בסייף, אם כן חנק חמור מסייף. והרי כבר למדנו שסקילה חמורה מחנק. אם כן ודאי שהיא חמורה מסייף, שהרי חנק חמור מסייף.

חנק חמור מסייף - שכן ניתן למכה אביו ואמו. ומאי חומרא? כדאמרן: שהוקש כבודם לכבוד המקום.

תירוץ: אדרבה סייף חמור שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת. ומאי חומר? שכן ממונם אבד.

תירוץ: אמרת וכי איזה כח מרובה וכו': ומכיון שהמדיח בחנק והנידח בסייף, מוכח שחנק חמור מסייף, כי המדיח חטאו חמור מהנידח.

*

מרגלא בפומיה דרבי יוחנן: מסודר היה דבר זה בפיו, שנערה המאורסה בת כהן שזינתה נחלקו רבנן ורבי שמעון מה עונשה. לדעת רבנן בסקילה לדעת רבי שמעון בשריפה. ובעצם הם נחלקו מה העונש החמור ביותר סקילה או שריפה.

לדעת רבנן סקילה חמורה יותר. ולכן ארוסה כהנת מקבל עונש כארוסה ישראלית, משום שזהו העונש החמור ביותר. ולכן כשהפסוק העניש כהנת בשריפה, בהכרח שמדובר רק בנשואה ולא בארוסה, כי לא יתכן שארוסה כהנת תהיה פחות חמורה מארוסה ישראלית.

אבל לדעת רבי שמעון שריפה חמורה יותר. ולכן ארוסה כהנת מקבלת שריפה שלא כארוסה ישראלית שמקבלת סקילה.

זינתה מאביה בסקילה ר"ש אומר בשריפה: נערה מאורסה ישראלית שזינתה עם אביה, מגיע לה שני עונשים. א. סקילה על כך שהיא ארוסה שזינתה. ב. שריפה על כך שזינתה עם אביה. והיא מקבלת רק עונש אחד החמור מביניהם. ולכן לדעת רבנן שסקילה חמורה יותר היא מקבלת סקילה ולדעת ר"ש ששריפה חמורה היא מקבלת שריפה.

מאי קמ"ל? לרבנן נשואה יצאה לשריפה וכו': כפי שביארנו לדעת רבנן רק כהנת נשואה דינה בשריפה (ולא בחנק כישראלית), ואילו כהנת ארוסה נשאר דינה בסקילה כישראלית. כי סקילה חמורה יותר. ולדעת רבי שמעון גם כהנת ארוסה דינה בשריפה (ולא בסקילה כישראלית), כי שריפה חמורה יותר.

נפקא מינה למי שנתחייב שתי מיתות ב"ד נידון בחמורה: כפי שביארנו, מי שעשה עבירה שהוא חייב עליה שתי מיתות ב"ד הוא מקבל רק את המיתה החמורה, ואם עשה דבר שחייבים עליו סקילה ושריפה (כגון ארוסה ישראלית שזינתה עם אביה כנ"ל) יקבל את העונש החמור, לדעת רבנן ולדעת רבי שמעון כל אחד לשיטתו.

*

לעיל אמרה הגמרא שרבי שמעון לשיטתו ששריפה חמורה מסקילה, כי כהנת ארוסה שזינתה דינה בשריפה.

שאלה: מאי רבי שמעון? היכן אמר זאת רבי שמעון?

תשובה: **דתיא רבי שמעון אומר שני כללות נאמרו בבת כהן:** שני פסוקים כלליים נאמרו לגבי בת כהן, כלומר נאמרו בלי לפרט שמדובר בבת ישראל או בבת כהן. בארוסה שזינתה נאמר באופן כללי שדינה בסקילה, ובנשואה שזינתה נאמר באופן כללי שדינה בחנק.

הגמרא עוצרת ומקשה בבת כהן ולא בבת ישראל? הרי הפסוקים נאמרו באופן כללי בין על בת כהן ובין על בת ישראל. ומתרצת אימא אף בבת כהן.

הברייתא ממשיכה והוציא הכתוב נשואה מכלל נשואה וכו': אך יש פסוק אחר שמוציא את בת כהן לעונש שריפה. הפסוק הזה לא מחלק בין ארוסה לנשואה, וא"כ לשתייהן יש את אותו עונש.

ואם כן, כמו שכשהוציא הפסוק את כהנת נשואה מחנק (שניתן לישראלית נשואה), ונתן לה עונש שריפה, הוא החמיר עליה מיתה חמורה יותר (כי לכו"ע שריפה חמורה מחנק). כך גם כשהוא הוציא את כהנת ארוסה מסקילה (הניתנת לישראלית ארוסה) ונתן לה שריפה, הוא החמיר עליה מיתה חמורה יותר.

מכאן ששריפה חמורה מסקילה.

הגמרא מביאה את המשך הברייתא -

זוממי נשואה בת כהן וכו': אבל עדים שהעידו בשקר על בת כהן נשואה שזינתה, ובאו עדים אחרים והזימו אותם, הם מקבלים את העונש שזממו לעשות. אך כאן הם מקבלים רק חנק, למרות שבעדותם הם היו מחייבים אותה שריפה!

כי הפסוק הוציא רק את הבת כהן עצמה לעונש שריפה, ולא את זוממיה שנשארים בעונש של נשואה ישראלית. (שנאמר "היא באש תשרף" ולא זוממיה).

וכן עדים זוממין שהעידו על בת כהן ארוסה, נידונים בסקילה ולא בשריפה (לדעת רבי שמעון שדין ארוסה בשריפה), כי הם נשארים בעונש של ארוסה ישראלית.